

pokopališčih, vsaj v zvezi s praznikom spomina na mrtve. »Pod krinko zasebnega izkazovanja spoštovanja in spomina« so namreč tudi »(nacionalne, politične in družinske) socializacijske metode in javno (samo)potrjevanje splošno sprejetih vrednot ter vedenjskih vzorcev«. Z raziskavo je ugotovila, da smrt pomeni tudi enega od (ideoloških, sistemskih) temeljev za ohranjanje sodobnih razmer, pri čemer sta obiskovanje pokopališč in skrb za grobove skoraj v celoti javno in manifestativno dejanje. Spekter javnih dejanj, dogodkov in njihovo vsebino prikaže v pregledu pojavljanja vsebin. Ugotovitve oz. trditve je avtorica preverila tudi s pogovori, opazovanjem in soudeležbo. Raziskava je vzorčni primer raziskovanja omenjenih vprašanj. Raziskovanje obiskovanja pokopališč in skrbi za grobove je eno specifičnih interesnih področij etnologije. Avtorica je posegla na gmotno področje posameznikovega življenja (urejanje, krašenje grobov ...), odkrila družbene razsežnosti (prenašanje oz. prevzemanje skrbi za določene grobove, delitev dela, najpogostejše skupine obiskovalcev, praznovanje dneva spomina na mrtve ...) in analizirala tudi duhovne razsežnosti, saj »pokopališče kot prostor in grobovi s prepričanj, strahovi, željami pušča tudi danes sledi tako v ustnem slovstvu (npr. s pesmijo o igranju nogometa z okostnjaki) kot na področju (verske, nacionalne, osebne) zavesti«. Raziskovanja omenjenih vprašanj, ki so povezana tudi z različnimi odnosi in hierarhijo grobov, nudijo etnologiji enega od možnih načinov obravnave družinskega življenja in sorodstvenih zvez, pa tudi razkrivanja družbene sestave nekega kraja ali širšega območja. Raziskava Mateje Habinc obsega 113 strani, med njimi so tudi slikovno gradivo in vzorno sestavljeni sezname virov, literature in informatorjev. Raziskovalna naloga Mateje Habinc, izdelana kot diplomska naloga, je izrazito **samostojno in inovativno delo** v slovenski etnološki vedi. Napisana je **kakovostno** in močno presega raven diplomskih nalog. Poudariti moramo tudi metodološko in metodično zahtevnost, saj se domača in tudi mednarodna etnologija še ni odmevneje posvečala vprašanju obiskovanja pokopališč in skrbi za grobove, ampak predvsem raziskavam smrti kot družbenega pojava. Habinčeva je vnesla torej na področje metodologije in metodike vrsto novosti, kar pa izvira iz trdne predmetne opredelitve njene raziskave. Opozoriti moramo tudi na jezikovno in slogovno neoporečnost besedila. Uredništvo knjižne zbirke Glasnika SED se je odločilo, da bo diplomsko nalogo Mateje Habinc izdalo kot samostojno publikacijo v letu 1999.

red. prof. dr. Janez Bogataj
red. prof. v pokoju dr. Vekoslav Kremenšek

Vesna Moličnik

ANALIZA KONSTRUKCIJE REALNOSTI S POMOČJO VIZUALNE PRODUKCIJE

Kandidatka s svojo nalogo vstopa v problematiko vizualnih raziskav v etnologiji, ne samo v vsebinskem, temveč tudi v metodološkem pogledu, kar je novost med diplomanti etnologije in kulturne antropologije. Specifičnost njenega pristopa se kaže v poudarjeni večdisciplinarnosti (povezuje vire in podatke s področja etnologije, antropologije, filozofije, estetike, pedagogike in teorije medijev) ter v osmišljeni uporabi fotoaparata. V uvodu, ki predstavlja petino obsega naloge, problematizira nasprotje med neverbalno in verbalno komponento kulture, kar skuša pokazati kot nasprotje med animizmom in pisavo. Avtorica domneva, da pisna komponenta ne omogoča celostnega izraza kulture v tolikšni meri kot vizualna komponenta.

V osrednjem, empiričnem delu raziskave pokaže na upravičenost osnovne hipoteze, da je fotografija pot, ki skupaj z gledalčevim odzivom tvori odsev sveta posameznika in njegove vpetosti v kulturo. To pokaže ob samopredstavitvah otrok s fotografijami (avtoportreti in okolje), risbe in komentarji.

Osrednji del naloge sodi v smer humanistike, ki daje prednost iskanju in ustvarjanju primarnih virov pred manipuliranjem z interpretiranimi viri. Tako se ohranja največ avtentičnih podatkov.

Inovativnost je kandidatka pokazala zlasti z uporabo fotografije kot pripomočka pri zbiranju, analizi in predstavitvi gradiva. Posebej je pohvalno, da je naloga nastajala v tesnem sodelovanju z informatorji, ki so na ta način postali tvorni udeleženci raziskave.

Naloga ima tudi aplikativni pomen - tako v otroškem vrtcu, kjer je raziskava potekala, kot tudi v širšem vzgojnem procesu. S primernimi predelavami je naloga primerna za objavo po poglavjih ali v celoti.

doc. dr. Naško Križnar

